

คู่มือการปฏิบัติงาน

นายธนวัฒน์ มุทุมณ
นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่

กลุ่มงานส่งเสริมกิจการพิเศษ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๕

คู่มือการปฏิบัติงาน

นายธนวัฒน์ มุทุมณ
นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่

กลุ่มงานส่งเสริมกิจการพิเศษ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๕

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามภารกิจงานที่ได้รับมอบหมาย โดยในคู่มือนี้จะมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน แผนผังการทำงานแสดงไว้เพื่อให้เข้าใจง่ายต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน อาจมีการปรับปรุง แก้ไขขั้นตอนการดำเนินงาน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ตามสภาวะการณ์ดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ธนวัฒน์ มุทุมณ
นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่ ฯ
งานส่งเสริมกิจการพิเศษ
กรกฎาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
นักจิตวิทยาโรงเรียน	
คำจำกัดความ.....	๑
จรรยาบรรณนักจิตวิทยา.....	๑
วัตถุประสงค์.....	๑
ขอบข่ายหน้าที่ในกลุ่มงานส่งเสริมกิจการพิเศษ.....	๑
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	๑
งานคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก.....	๒
งานสุขภาพจิตและจิตวิทยาโรงเรียน.....	๒
กฎหมาย ระเบียบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	๓

นักจิตวิทยาโรงเรียน

นายธนวัฒน์ มุทุมณ

นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่ ๗

คำจำกัดความ

นักจิตวิทยาโรงเรียน หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษานักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา สังคม และอารมณ์ เมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ศึกษานิเทศก์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และส่งเสริมให้เกิดคุณประโยชน์ในการเรียนรู้รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อน เช่น ปัญหาการเรียนรู้และปัญหาพฤติกรรมในนักเรียนแต่ละคน

จรรยาบรรณนักจิตวิทยา

๑. QR Code หลักจรรยาบรรณนักจิตวิทยา ๗

วัตถุประสงค์

เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง ถูกวิธี ทันเวลา ตรงตามสภาพปัญหา ตามกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เน้นการใช้จิตวิทยาโรงเรียนในการดูแลสุขภาพจิตของนักเรียน โดยยึดหลักการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก

ขอบข่ายหน้าที่ในกลุ่มงานส่งเสริมกิจการพิเศษ

งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขอบข่ายงาน

๑. ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๒. วิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคลที่มีปัญหาซับซ้อนหรือจากการส่งต่อด้วยวิธีที่หลากหลาย ได้แก่ แบบทดสอบทางจิตวิทยาด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และวางแผนการแก้ไข ปัญหา
๓. ประเมิน สํารวจ วิเคราะห์ สุภาวะสุขภาพจิตด้วยวิธีการจิตวิทยากับนักเรียนเพื่อค้นหา อธิบาย ทำนายแนวโน้ม พฤติกรรม อารมณ์ ความคิด พัฒนาการ ศักยภาพ แรงจูงใจความถนัด บุคลิกภาพ สาเหตุของปัญหาสุขภาพจิตในระดับเบื้องต้น
๔. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และบำบัดครอบครัว เพื่อการบำบัดแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง หรือปัญหาที่ซับซ้อน เช่น พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องยาเสพติด การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง ฯลฯ

๕. ปรับพฤติกรรม พื้นฟูสภาวะทางจิตใจ สังคม อารมณ์ ส่งเสริมพัฒนาการในระดับเบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ยอมรับปัญหาของตนเอง ปรับเปลี่ยนอารมณ์ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปรับตัวหรือวิธีแก้ปัญหาให้เหมาะสม

๖. ให้การดูแลช่วยเหลือกลุ่มเด็กพิเศษ เช่น เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) เด็กสมาธิสั้น เด็กออทิสติก เด็กที่มีสติปัญญาบกพร่อง เป็นต้น

๗. ส่งเสริม ป้องกัน ฝ่าระวัง แก้ไขปัญหาพฤติกรรม สุขภาพจิตของนักเรียนด้วยเครื่องมือ และกระบวนการทางจิตวิทยาเบื้องต้น

๘. ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

๙. ประสานการส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอก กรณีที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือเฉพาะด้านและการรับส่งกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบที่มีขั้นตอน ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
๒. การคัดกรองนักเรียน
๓. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน
๔. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
๕. การส่งต่อ

งานคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก

ขอบข่ายงาน

๑. การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก
  - ๑.๑ ศึกษา วิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์สิทธิเด็ก
  - ๑.๒ รวบรวมและเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์สิทธิเด็กให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
  - ๑.๓ จัดตั้งศูนย์ประสานงาน เพื่อติดตาม สนับสนุน ป้องกันให้เด็กปลอดภัยจากการถูกละเมิด
  - ๑.๔ สรุปผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ
๒. การป้องกันความปลอดภัย และอุบัติเหตุในสถานศึกษา
  - ๒.๑ ศึกษาแนวทาง ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันความปลอดภัย และการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา
  - ๒.๒ รมรงค์ให้สถานศึกษา นักเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญและร่วมกัน กำหนดมาตรการในการป้องกันความปลอดภัยและอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น
  - ๒.๓ ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ สอดแทรกการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นในการเรียนการสอน

งานสุขภาพจิตและจิตวิทยาโรงเรียน

ขอบข่ายงาน

๑. รวบรวม ศึกษาข้อมูล วิจัยด้านจิตวิทยาและวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
๒. สรุปสถิติ รายงานผลการปฏิบัติงานทางจิตวิทยา เสนอผู้บังคับบัญชา
๓. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความรู้วิชาการจิตวิทยา วิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ ปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
๔. ถ่ายทอด ฝึกอบรม องค์กรความรู้ เทคโนโลยีด้านจิตวิทยา จัดทำแผนการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ

กฎหมาย ระเบียบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมพัฒนาการเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
๓. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘
๔. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕
๕. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่เด็กนักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง